

HS Naturbruksgymnasium AB
Mats.halling@hushallningssallskapet.se
Rektorn vid Helgesbogymnasiet
richard.berkeby@helgesbo.nu

Beslut för gymnasieskola

---

efter tillsyn i den fristående gymnasieskolan
Helgesbogymnasiet
i Kalmar kommun

Tillsyn i Helgesbogymnasiet

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn av samtliga skolenheter i Sverige. Under hösten 2012 genomfördes tillsyn av Helgesbogymnasiet. Helgesbogymnasiet besöktes av Skolinspektionen den 2 och 3 oktober 2012.

Fakta om skolan

Verksamheten vid Helgesbogymnasiet i Kalmar kommun startade läsåret 1960/1961 och omfattar utbildningarna:

- naturbruksprogrammet inriktning skog (åk 1–3).
- naturbruksprogrammet inriktning djur (åk 2–3).

På skolan finns även elever som går introduktionsprogram; programinriktat individuellt val.

Huvudman för Helgesbogymnasiet är HS Naturbruksgymnasium AB med organisationsnummer 556612-4185.

Skolan hade vid tillsynsbesöket 55 elever. De flesta är folkbokförda i andra kommuner än Kalmar och eleverna bor under veckorna på skolan. Helgesbogymnasiet är beläget i norra delen av Kalmar kommun utanför Blomstermåla samhälle.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen haft kontakt med Kalmar gymnasieförbund angående kommunens rätt till insyn i skolans verksamhet. Gymnasieförbundet har inte nyttjat sin rätt till insyn i skolans verksamhet men planerar att göra besök på skolan 2013.

Kunskapsresultat

Den genomsnittliga betygspoängen för avgångseleverna våren 2011 är enligt officiell statistik 11,4 (riket 14,1). Vidare framgår att 57,7 procent av avgångseleverna samma år hade grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier och att 81,5 procent av elever fullföljde utbildningen inom fyra år.

Skolan har även redovisat egna sammanställningar av resultaten för de nationella kursproven i Matematik 1a och Svenska 1 samt Matematik A, Engelska A, Engelska B och Svenska B för läsåret 2011/12. Resultaten av de nationella kursproven i Matematik 1a och Matematik A visar att hälften av eleverna inte når upp till betyget E/Godkänt på kursprovet. Vidare visar resultaten för de nationella kursproven i Svenska B att nästan 25 procent av eleverna inte når kravnivån på kursproven.

Av officiell statistik från läsåret 2010/ 2011 framgår att 77 procent av eleverna erhöll slutbetyg i Matematik A och att 88 procent av eleverna hade slutbetyg i Svenska A och B. I Religion A var det dock endast 65 procent av eleverna som hade slutbetyg.

Helhetsbedömning

Alla elever vid Helgesbogymnasiet ges inte möjlighet att nå kunskapskraven eller får behörighet till högre studier. Av de elever som avslutade sin utbildning våren 2011 var det över 40 procent som saknade grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier och den genomsnittliga betygspoängen var betydligt lägre än för riket.

Skolan måste vidta åtgärder inom ett antal områden för att förbättra kunskapsresultaten samt ge eleverna möjlighet till en fullgod gymnasieutbildning. Rektorn måste som pedagogisk ledare se till att det finns rutiner för hur det systematiska kvalitetsarbetet ska genomföras på skolan. Genom kvalitetsarbetet måste skolan identifiera utvecklingsområden som leder till högre måluppfyllelse genom att bland annat tillsammans analysera skolans resultat och undervisningens innehåll. Huvudmannen måste tillsammans med rektorn se till att det finns förutsättningar att bedriva ett kvalitetsarbete som säkerställer kvalitet och likvärdighet. Lärarna måste anpassa undervisningen utifrån varje elevs behov, förutsättningar och tänkande. Det är av stor vikt att skolan ger de elever som är i behov av särskilt stöd detta och att lärarna utmanar och stimulerar de elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling. Det är också viktigt att involvera eleverna i planeringen av undervisningen för att stimulera deras intressen och nyfikenhet.

Rektorn måste se till att särskilt stöd ges i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till. Alla elever som skolan befarar inte kommer att kunna nå kunskapskraven måste utredas och rektorn måste tillse att åtgärdsprogram upprättas i enlighet med bestämmelserna. Det är inte acceptabelt att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd samtidigt som det finns elever som inte når godkänt betyg. Rektorn måste också säkerställa att betyg utfärdas i enlighet med bestämmelserna.

Avslutningsvis finner Skolinspektionen det anmärkningsvärt att det kvarstår brister som påtalades i Skolverkets beslut efter genomförd utbildningsinspektion vid Helgesbogymnasiet den 14 augusti 2008 (dnr 54-2008:284). Exempel på detta är så viktiga delar som en systematisk uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten, skolans arbete med särskilt stöd, planen mot kränkande behandling och det systematiska kvalitetsarbetet.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) HS Naturbruksgymnasium AB att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 21 mars 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Huvudmannen måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

Säkerställa att lärarna ger uttryck för att de stärker elevernas vilja att lära samt har tillit till deras förmåga.

- Tillse att lärarna anpassar undervisningen efter elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.
- Säkerställa att lärarna ger elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Motivering

Enligt skollagen ska hänsyn tas till elevers olika behov. Vidare ska alla elever ges den ledning och stimulans de behöver i sitt lärande och personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Enligt läroplanen för gymnasieskolan ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Läraren ska utgå från den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande samt stärka varje elevs självförtroende samt vilja och förmåga att lära. Likalydande formuleringar återfinns i läroplanen för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, som gäller för utbildning i gymnasieskolan som påbörjades för den 1 juli 2011.

Genom intervjuer med såväl rektorn, lärare som elever framkommer att lärarna i olika utsträckning anpassar undervisningen till varje elevs förutsättningar och behov. Planeringen av undervisningen utgår oftast från en gemensam grundkurs för samtliga elever. Vidare framkommer av intervjuerna att eleverna ibland kan erbjudas fördjupningsuppgifter med olika svårighetsgrad när de ordinarie arbetsuppgifterna är avklarade. Det finns emellertid lärare som enligt eleverna överhuvudtaget inte erbjuder någon variation i undervisningen och inte heller utgår från elevernas tidigare kunskaper.

Eftersom undervisningen oftast planeras utifrån en "E nivå" anser Skolinspektionen att det finns en risk att elevernas utveckling hämmas och att eleverna inte får den stimulans och de utmaningar de behöver för att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

På Helgesbogymnasiet är lärarnas syn på elevernas förmåga låg. Lärarna utgår från att de saknar förkunskaper i de flesta ämnen. Lärarna menar att det är svårt att praktiskt lösa undervisningen för att tillmötesgå elever med högre krav och att det inte finns möjlighet att avsätta extra personal till dessa elever. Av tillsynen framkommer också att de elever som vill nå längre i sin kunskapsutveckling får sin stimulans i det arbetsplatsförlagda lärandet (APL).

Av utredningen framgår att det finns brister i skolans arbete med undervisning och lärande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

1 kap. 4 § skollagen

3 kap. 3 § skollagen

Lgy11 1.1 Grundläggande värden, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevers ansvar och inflytande/

Lpf 94 1.2 Gemensamma uppgifter för de frivilliga skolformerna, 2.1 Kunskaper, 2.3

Elevers ansvar och inflytande

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Huvudmannen måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Säkerställa att utformningen av elevernas inflytande anges i planeringen av verksamheten.
- Tillse att eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och att de hålls informerade i frågor som rör dem.
- Tillse att det vid skolenheten finns ett eller flera forum för samråd med eleverna, vid vilka frågor av betydelse för utbildningen behandlas.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Den närmare utformningen av inflytandet ska anges i samband med planeringen av verksamheten som en del av kvalitetsarbetet. Enligt läroplanen ska lärarna svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Lärarna ska tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen. Enligt skollagen ska det finnas ett eller flera forum för samråd med eleverna som behandlar frågor som är viktiga för enhetens verksamhet. Inom ramen för dessa forum ska eleverna informeras om förslag till beslut i sådana frågor som ska behandlas och eleverna ska ges tillfälle att komma med synpunkter innan beslut fattas.

Helgesbogymnasiet saknar en planering som beskriver utformningen av elevernas inflytande. Det framkommer av intervjuer med lärare och elever att eleverna ges varierande möjligheter att påverka arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen. Vissa lärare bjuder in eleverna att utifrån ämnets syfte, centrala innehåll och kunskapskrav vara delaktiga i planeringen av undervisningen. Andra lärare har redan i förväg planerat kursens innehåll och eleverna har i ringa omfattning möjlighet att påverka. Det varierar också mellan lärarna om eleverna får vara delaktiga i att välja redovisningsform för ett arbetsområde. Några lärare arbetar så, men det finns också exempel på motsatsen.

I intervjuer med elever och lärare framgår att forum för samråd med eleverna endast sker sporadiskt. Vid tidpunkten för tillsynsbesöket hade elevrepresentanter från de olika inriktningarna/klasserna endast träffats vid ett tillfälle under hösten 2012. Det oklart hur elevrådet ska organiseras och vilka frågor som ska diskuteras där. Av sakgranskningen framgår att rektorn har infört rutiner för hur klass- och elevråd regel-

bundet ska organiseras. Skolan behöver dock hitta former för hur information som berör elever och vårdnadshavare ska framföras.

Av utredningen framgår att det finns brister i skolans arbete med grundläggande värden och inflytande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 4, 6, 9, 13 och 14 §§ skollagen

Lgy 11 2.3 Elevernas ansvar och inflytande/Lpf 94 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Trygghet och studiero

Bedömning

Huvudmannen måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Tillse att skolan har rutiner för att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektorn.
- Tillse att skolan har rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen.
- Säkerställa att det för varje skolenhet finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.
- Säkerställa att eleverna medverkar i att upprätta, följa upp och se över planen mot kränkande behandling.

Motivering

Huvudmannen har en långtgående skyldighet att säkerställa att alla elever har en trygg skolmiljö. Som en del i detta arbete framgår av skollagen att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Vidare framgår av skollagen att all personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling är skyldig att anmäla detta till rektorn. Rektorn är i sin tur skyldig att anmäla till huvudmannen. Av skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:10) om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling framgår bland annat att för att kunna bedriva ett systematiskt arbete mot kränkande behandling är det lämpligt att de rutiner som behövs finns samlade i planen.

I intervjuer med representant för huvudmannen, rektorn och eleverna framkommer att personalen vid Helgesbogymnasiet saknar tydliga rutiner för hur anmälningar ska ske till rektorn och rektorns anmälningskyldighet till huvudmannen. Det är även otydligt vem som ansvarar för att utreda uppgifter om kränkande behandling och hur dessa utredningar ska dokumenteras.

Skolan har i en sammanställning av en elevenkät som genomförts med elever i årskurs 3 våren 2012 redovisat att 24 procent av eleverna upplever att det ofta förekommer mobbning på skolan och att mobbningen förekommer på olika sätt som inte alltid syns. Trots att skolan känner till detta har inte någon plan mot kränkande behandling upprättats för läsåret 2012/ 2013. I planen ska det finnas en redogörelse för vilka åtgärder som skolan avser påbörja och genomföra under året. Planen ska också innehålla tydliga rutiner till vem eleven ska vända sig vid upplevda kränkningar eller hur anmälan ska ske till rektorn samt huvudmannen. I den plan från 2011/2012 som Skolinspektionen tagit del av saknas en tydlig beskrivning över hur utredningen ska genomföras om en elev blir kränkt och hur detta ska dokumenteras. Planen hänvisar också till den gamla lagstiftningen och inte till 2010 års skollag. Eleverna har inte varit delaktiga i arbetet med planen mot kränkande behandling. De berättar i intervjuer att diskussioner kring det förebyggande värdegrundsarbetet inte sker i klasserna och att de inte har kännedom om skolans plan mot kränkande behandling.

Sammanfattningsvis framgår av utredningen att skolan saknar ett målinriktat arbete som förhindrar kränkande behandling av elever. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

6 kap. 7, 8 och 10 §§ skollagen

2 § förordning om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling

Särskilt stöd

Bedömning

Huvudmannen måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Säkerställa att eleverna får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver.
- Tillse att den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen anmäler det till rektorn.
- Säkerställa att rektorn ser till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.
- Se till att det vid utredningen sker samråd med elevhälsan.
- Säkerställa att beslut om åtgärdsprogram fattas i enlighet med författningarnas krav och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Tillse att åtgärdsprogrammet följs upp och att insatserna utvärderas löpande.

Motivering

Om det inom ramen för undervisningen framkommer att det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt

stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Av skollagen framgår att i dessa fall ska åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Åtgärdsprogrammet har en central roll i skolans arbete med särskilt stöd genom att vara en hjälp för personalen när det gäller planering och utveckling av den pedagogiska verksamheten kring den enskilde eleven. Det är samtidigt en skriftlig bekräftelse på de stödåtgärder som ska vidtas och bidrar till att ge en överblick.

Vidare framgår av skollagen att åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn kan överlåta denna beslutanderätt. Åtgärdsprogrammet är det formella beslutet och det är detta som ska skrivas under av beslutsfattare samt innehålla en tydlig information om möjligheten att överklaga beslutet.

Tillsynen visar att alla elever vid Helgesbogymnasiet inte får det särskilda stöd de har rätt till. Särskilt stöd ges framförallt i engelska, matematik och svenska. I övriga ämnen är det upp till den enskilde läraren att anpassa undervisningen. På skolan finns en specialpedagog som arbetar 100 procent. Av intervjuer framgår att särskilt stöd kan ges både individuellt och i grupp. Specialläraren genomför även observationer och har samtal med berörda lärare gällande anpassningen av undervisningen för elever i behov av särskilt stöd. Vidare framgår att eftersom skolans resultat avseende kurser i matematik är låga har det särskilda stödet inriktats framförallt mot just det ämnet.

På skolan saknas rutiner för hur anmälan ska ske till rektorn om det befaras att en elev inte når kunskapskraven. Skolan har under hösten upprättat nya rutiner kring dokumentationen av elevernas kunskapsresultat. Dessa innebär att lärarna ska anteckna om en elev har missat ett moment i kursen och därefter informera eleven. Dessa noteringar ska ske löpande under kursens gång. Vid tidpunkten för tillsynen hade lärarna ännu inte påbörjat arbetet med att följa upp elevernas kunskapsutveckling. Eftersom det saknas tydliga rutiner för när anmälan till rektorn ska ske, att det är rektor som ansvarar för att skyndsamt utreda samt att rektor ansvarar för beslut om åtgärdsprogram, finns enligt Skolinspektionen en risk att alla elever som lärarna befarar inte kommer att nå kunskapskraven inte utreds och får det särskilda stöd de behöver.

Skolinspektionen har tagit del av skolans åtgärdsprogram. Av dessa framgår det inte tydligt vad behovet är, hur det ska tillgodoses och vem som ansvarar för att åtgärderna blir genomförda. Åtgärdsprogrammet är vidare inte utformat som ett beslut med överklagandehänvisning och rektorn är inte beslutsfattare. Datum för uppföljning framgår av åtgärdsprogrammet men det saknas information om hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Detta måste tydligt framgå av ett åtgärdsprogram, redan då beslutet om åtgärdsprogrammet fattas.

Sammanfattningsvis framgår av utredningen att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

3 kap. 8 och 9 §§ skollagen

28 kap. 16 § skollagen

Bedömning och betygssättning**Bedömning**

Huvudmannen måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Säkerställa att utformningen av slutbetyg och betygskatalog sker i enlighet med författningarnas krav.
- Säkerställa att provning sker i enlighet med författningarnas krav.
- Säkerställa att rektorn ser till att eleven och elevens vårdnadshavare ges information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation och att detta sker fortlöpande.

Motivering*Betygskatalog och slutbetyg*

Enligt skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med författningarna. Av gymnasieförordningen framgår att beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog. Med beslut om betyg avses även beslut att inte sätta betyg då det saknas underlag för bedömning på grund av frånvaro. Sådana beslut markeras i betygskatalogen med ett horisontellt streck. Enligt Skolverkets föreskrifter om betygskatalog ska betygskatalogen bland annat innehålla huvudmannens namn. Enligt Skolverkets föreskrifter om utformningen av slutbetyg och samlat betygsdokument i gymnasieskolan ska det framgå namn på utbildningen vid den fristående gymnasieskolan och dessutom kan det i noteringsfältet framgå titel och beskrivning av elevens projektarbete.

Skolinspektionen har vid tillsynsbesöket tagit del av skolans betygskataloger. Av dessa framgår att huvudmannens namn saknas och när ett betyg inte har kunnat sättas då det saknas underlag på grund av frånvaro använder skolan beskrivningen "saknas" istället för att markera med ett horisontellt streck enligt gymnasieförordningen.

Av dokumentationen framgår att slutbetygen saknar utbildningens namn och inriktning. Det framgår inte heller titel och beskrivning av elevernas projektarbete.

Av utredningen framgår att betygskataloger och slutbetyg inte utformas i enlighet med författningarna. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Prövning

En elev i gymnasieskolan som vill ha ett betyg i en kurs har rätt att genomgå provning. Prövning får endast ske i kurser och det gymnasiearbete som ingår i elevens individuella studieplan om eleven inte tidigare fått betyg på kursen eller gymnasiearbetet eller

om eleven fått betyget F eller Icke godkänt. Prövning får inte ske på delar av kursen utan måste ske på kursen som helhet.

Av tillsynen framkommer att Helgesbogymnasiet utarbetar åtgärdsplaner för de elever som inte erhållit godkänt betyg på en kurs. I dessa beskrivs vilka delar av kursen eller vilka kunskapskrav som eleven inte uppnått. Det finns även en beskrivning av vilka uppgifter som eleven ska redovisa. Av intervjuer med rektorn och av dokumentationen framkommer att prövningar regelmässigt genomförs enbart på del eller delar av kurs. Prövningar vid skolan måste fortsättningsvis ske på hela kursen.

Av utredningen framgår att prövningar inte sker i enlighet med författningarna. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation

Enligt skollagen ska eleven och elevens vårdnadshavare fortlöpande informeras om elevens utveckling. Minst en gång varje termin ska rektorn se till att eleven och elevens vårdnadshavare ges en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation.

Den största delen av skolans information till vårdnadshavarna ges av eleverna själva. Många elever bor långt från skolan och eftersom det saknas en framförhållning när utvecklingssamtal ska genomföras ges inte alla vårdnadshavare möjligheter att delta i dessa samtal. I intervju med rektorn framkommer att samtal med eleverna äger rum varje termin. Till dessa samtal är även vårdnadshavare inbjudna. Skolan saknar dock rutiner för hur informationen om elevens kunskapsutveckling och studiesituation ska ges till de vårdnadshavare som inte har möjlighet att delta i samtalen. Lärarna har ett inför betygsättningen ett betygsamtal med eleverna. Eleverna berättar att dessa samtal ibland kan vara mycket otydliga och läraren upplyser inte om skälen för ett betyg. Tillsynen visar också att inte alla lärare ger kontinuerlig återkoppling till eleverna gällande elevens kunskapsutveckling i kursen.

Av utredningen framgår att informationen om elevens kunskapsutveckling och studiesituation måste förbättras. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

3 kap. 4 och 14, 21 §§ skollagen

15 kap. 20 och 28 §§ skollagen

8 kap. 8 och 24 §§ gymnasieförordningen

13 kap. 23 § gymnasieförordningen

7 kap. 14 och 19 §§ 1992 års gymnasieförordning

8 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123),

12 § Föreskrifter om ändring i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:123) om betygskatalog (SKOLFS 2012:21)

1 § Skolverkets föreskrifter om utformningen av slutbetyg och samlat betygsdokument i gymnasieskolan (SKOLFS 2009:36)

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Huvudmannen måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Säkerställa att huvudmannen och rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Tillse att kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av lärare, övrig personal och elever samt att elevernas vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet.

Motivering

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorerna ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Enligt skollagen ansvarar rektorerna för att ett systematiskt kvalitetsarbete genomförs vid enheten. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de nationella mål som finns för utbildningen. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever, samt att vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Läroplanen anger att rektorerna, som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan, har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorerna ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektorerna har ansvaret för skolans resultat.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98) om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet framgår bland annat att rektorerna bör se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analyser och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsåtgärder. Vidare bör rektorerna skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet. Av dessa allmänna råd framgår också att det är angeläget att rektorerna ser till att den dokumentation som personalen gör i olika delar av kvalitetsarbetet systematiseras och sammanställs så att den går att analysera. Personal, elever och vårdnadshavare behöver en samlad bild av verksamhetens resultat, måluppfyllelse och kvalitetsarbete för att ha möjlighet att vara delaktiga, göra val och påverka utbildningens utveckling.

Enligt skollagen ska kvalitetsarbetet bedrivas både på huvudmannanivå och på varje skolenhet. Huvudmannen ansvarar för att organisera utbildningen, samt för att följa upp och utvärdera måluppfyllelsen för att vid behov kunna vidta förbättringar. Huvudmannen är också ytterst ansvarig för genomförandet av utbildningen och den som ska se till att det finns förutsättningar att bedriva ett kvalitetsarbete som säkerställer kvalitet och likvärdighet.

Sedan hösten 2012 finns en ny rektor på Helgesbogymnasiet. Rektorn har tidigare varit lärare vid skolan och känner väl till verksamheten. Av intervjuer framgår att rektorn är tillgänglig för både personal och elever. Vidare arbetar rektorn med att stärka sin kunskap om skolans dagliga arbete genom att lyssna in verksamhetens nuläge och göra verksamhetsbesök. Rektorn hade redan vid tiden för tillsynen tagit tydliga initiativ för att utveckla utbildningen, men dessa hade ännu inte givit avtryck i verksamheten. Rektorn har, på uppdrag av huvudmannen, istället prioriterat att ta fram underlag för framtida planer om ett förändrat utbildningsutbud vid skolan.

I detta beslut finns flera exempel på att skolans dagliga arbete inte är systematiskt inriktat mot att de nationella målen uppfylls. Vidare finns exempel på att den pedagogiska personalen inte alltid arbetar utifrån de nationella styrdokumentet. Samtidigt konstateras att rektorn inte fattat de beslut som följer av författningarna exempelvis avseende åtgärdsprogram. På skolnivå sker inga pedagogiska diskussioner i syfte att utveckla den pedagogiska verksamheten eller för att förbättra skolans resultat.

Helgesbogymnasiet har under tidigare läsår tagit fram kvalitetsredovisningar. Den senaste avser läsåret 2009/2010 och av den framgår vissa resultat, exempelvis på nationella prov och betygsstatistik för avgångselever. För läsåret 2011/2012 saknas dokumentation av skolans kvalitetsarbete som ska ligga till grund för analys och beslut om prioriterade utvecklingsinsatser. Skolan har inte heller en planering av verksamheten för läsåret 2012/2013 med prioriterade mål och utvecklingsområden. I intervju med huvudmannen framkommer att huvudmannen inte begär någon information eller redovisningar av resultat från Helgesbogymnasiet och att ansvarsfördelningen mellan rektorn och huvudmannen är oklar. Huvudmannen tar inte heller del av resultatet av värdegrundsarbetet på skolan.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att skolans arbete med utvecklingen av utbildningen inte uppfyller författningarnas krav. Rektorn ska tillsammans med personal och elever utifrån uppföljningen analysera vad i enhetens verksamhet som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen samt identifiera utvecklingsområden och besluta om vilka insatser som ska genomföras. Vidare måste det systematiska kvalitetsarbetet på skolenhetsnivå dokumenteras. Huvudmannen har inte heller tagit sitt ansvar att följa upp och utvärdera verksamheten i syfte att utifrån behov genomföra förändringar som säkerställer kvalitet och likvärdighet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 9 § skollagen

4 kap. 3, 4, 5 och 6 §§ skollagen

Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar/Lpf 94 2.6 Rektors ansvar

I ärendets slutliga handläggning har avdelningsjurist Carin Holtz, enhetschef Allan Westerdahl samt utredarna Sofia Lindstrand och Jon Torkelstam deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Agneta Sanden
Avdelningschef

Gun Bystedt-Nordqvist
Undervisningsråd/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).